

De Puntfabriek te Gentbrugge als 'lieu de mémoire' van de Eerste Wereldoorlog

De inname van Gentbrugge door de Duitsers op 12 oktober 1914 verliep dan wel zonder slag of stoot, toch overleefde de gemeente de *Groote Oorlog* niet zonder kleurscheuren. Meerdere bomaanslagen zorgden bijvoorbeeld voor averij. Minder gekend zijn de gebeurtenissen in de Puntfabriek van Adolf Pernot-Minne aan de Kerkstraat.

Pernot-Minne startte in 1839 met de productie van nagels. In 1868 verhuisde hij zijn onderneming naar de Kerkstraat, waar naast de fabricatie van nagels en bouten ook draad werd getrokken. Bij zijn overlijden in 1891 werd het familiebedrijf omgevormd tot de naamloze vennootschap *Clouterie et Tréfilerie de Flandres*, waar dankzij de gunstige economische conjunctuur circa 900 arbeiders de kost verdienden aan de vooravond van de Eerste

Duitse militairen aan het werk in de draadtrekkerij van de Puntfabriek tijdens de Eerste Wereldoorlog, foto uit het Kriegsalbum (SAG_MA_XII_19_FO_035)

Medeburgers,

De heer Etappenkommandant brengt te mijner kennis dat indien er zich nog welkdanige samenschollingen of betoogingen voordoen in deze gemeente **TER GELEGENHEID VAN DEN DOORTOCHT DER RUSSEN** die in de militaire Draadtrekkerij te Gendbrugge werken, de plichtigen, zoowel als de gemeentebestuurders (Burgemeester, Schepenen, enz...) alsook de gemeente de ergste gevolgen zullen te dragen hebben.

Andere gemeenten zijn reeds voor dergelijke feiten streng gestraft geweest.

IK BEVEEL DUS alle betooging van medegevoel te staken. **IK VERBIED** giften te doen **EN VERZOEK ZEER DRINGEND** aan mijne medeburgers zich niet op den doortocht der Russen te bevinden, noch aan hunne deur, noch vóór hunne vensters.

De **BURGEMEESTER** hoopt dat alle medeburgers zich zullen behartigen het gemeentebestuur te steunen in deze moeilijke omstandigheden en zullen medehelpen om straffen te voorkomen in een oogenblik dat de gemeente al hare geldmiddelen moet aanwenden tot het lenigen der grootste armoede.

Gedaan te Gendbrugge, den 14 April 1916.

De Burgemeester,

Maurice VERDONCK

Oproep door de burgemeester van Gentbrugge aan zijn medeburgers om niet langer sympathiebetuigingen of giften te doen aan de Russische krijgsgevangen in de Puntfabriek, tekstafliche, 14 april 1916

(SAG_MA_M32bis_AF_1916_0086)

Wereldoorlog: 390 arbeiders werkten in de nagelmakerij, 378 in de draadtrekkerij en 124 in de ateliers waar bouten en schroeven werden vervaardigd.

MILITÄR DRAHTFABRIK

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog had grote consequenties voor het bedrijf. Niet alleen werden bij de aanvang van de oorlog 180 handwerkers gemobiliseerd door het Belgische leger, de overige arbeiders werden meteen van de ene dag op de andere werkloos, vermits de fabriek volledig door het Duitse leger werd bezet. Voortaan ging de fabriek als *Militär Drahtfabrik* door het leven en stond de productie van prikkeldraad centraal (iets waarmee reeds in 1912 was gestart). Bij het begin van de bezetting werd het werk uitgevoerd door Duitse arbeiders-soldaten. In 1916 veranderde dit echter: meerdere bronnen bevestigen dat het werk in functie van de Duitse oorlogsindustrie vanaf dan werd uitgevoerd door verplicht tewerkgestelden. Jozef Volckaert was één van hen en vermeldt hierover in zijn memoires: "Wij hebben dan nog twee jaar voor de vijand moeten werken. Wat wij dan nog beleefd hebben is te veel om te vertellen. Men zou er een heel boek over kunnen schrijven." Naar het einde van de oorlog toe werden de arbeidsomstandigheden in de fabriek steeds zwaarder. Er werd dag en nacht voortgewerkt en elke werkonderbreking werd met harde hand onderdrukt. Ook werden er

krijgsgevangenen tewerkgesteld die in de meest miserabele omstandigheden dienden te werken. Zo schreef Virginie Loveling bij 1 april 1916 in haar dagboek: "In de spijkerfabriek van Gentbrugge, door de Duitsers in beslag genomen, zijn sedert eenigen tijd Italiaansche krijgsgevangenen werkzaam. Hun voorkomen is zoo miserabel dat de voormalige bestuurder heeft gevraagd aan de oppermacht om ze te mogen van eten voorzien." Een tekstafliche – één van de belangrijkste communicatiemiddelen tijdens de oorlog – maakt melding van Russen die tewerkgesteld waren in de fabriek. Na de Duits-Russische vrede van Brest-Litovsk (3 maart 1918) werden deze Russische krijgsgevangenen naar huis gezonden. Ook Franse krijgsgevangenen werden in de Puntfabriek aan het werk gezet. Uit schrik voor Duitse strafmaatregelen riep de Gentbrugse burgemeester Maurice Verdonck (Gent 1873 - Cannes 1943) de bevolking op om "alle betooging van medegevoel te staken". Het werd verboden giften te doen. Dat een bevolking die zelf al sterk getroffen was door de oorlog medelijden had met deze krijgsgevangen fabrieksarbeiders, is markant.

Jammer genoeg is nog geen getuigenis bekend van een Italiaanse, Russische of Franse krijgsgevangen arbeider in de Puntfabriek. Een egodocument van een dergelijke werkkraft in de vorm van een dagboek of memoires zou heel wat opheldering kunnen brengen over de precieze leefomstandigheden en werkzaamheden. Vooralsnog blijven deze arbeiders nobele onbekenden en hun geschiedenis een vergeten verhaal. Mogelijk ondervonden vele van deze krijgsgevangen arbeiders ook nog eens moeilijkheden in hun thuisland, waar ze bij hun terugkeer na de oorlog niet zelden aanzien werden als landverraders/profiteurs. In de Eerste Wereldoorlog werden trouwens alles samen zo'n 8 miljoen soldaten krijgsgevangen gemaakt. Deze krijgsgevangenen werden door vrijwel alle oorlogvoerende landen behandeld in overeenstemming met de bepalingen van het Verdrag van Den Haag (1907). Over het algemeen lag de overlevingskans voor een krijgsgevangen soldaat merkkelijk hoger dan voor een frontsoldaat. De tekstafliche uit Gentbrugge en de notitie van Loveling lijken dit algemene rooskleurige beeld over de krijgsgevangenen in de Eerste Wereldoorlog te nuanceren. Misschien dragen zij echter ook heel wat projectie van anti-Duitse gevoelens onder de bevolking in zich. Sporen van in Gentbrugge overleden krijgsgevangenen werden (nog) niet teruggevonden...

Op 9 november 1918, kort voor de wapenstilstand, verlieten de laatste Duitsers de fabrieksgebouwen,

Russische krijgsgevangenen begeleid door Duitse militairen in Gent (Collectie SDMG)

echter niet zonder het bedrijf nog een laatste keer te treffen. In de aftocht nam de bezetter immers belangrijke onderdelen van tal van machines mee, evenals arbeiders, waardoor nieuwe productielijnen niet dadelijk konden worden opgezet. Uiteindelijk kon de fabriek pas op 17 maart 1919 opnieuw de deuren openen en konden een 170-tal arbeiders terug aan het werk. Kort nadien, in 1922, volgde een samenwerking met het Luxemburgse staalconcern ARBED (*Aciéries Réunies de Burbach-Eich-Dudelange*).

GEDENKPLAAT

Nog in de jaren 1920 werd binnen de muren van de fabriek een gedenkplaat ingehuldigd voor de werknemers van de Puntfabriek die tijdens de Eerste Wereldoorlog waren omgekomen als militair of als opgeëiste burger. Dit monument, een soort stèle, bevond zich tegen de fabrieksmuur aan de zijde van de Kerkstraat. De gedenkplaat bestond uit diverse plavuizen van Belgische blauwe hardsteen, met een ingewerkte bronzen laagrelief. Bovenaan bevond zich een fronton met opschrift 1914-1918. In een veld hieronder was een bronzen laagrelief ingewerkt met links enkele noeste arbeiders met ontblote torso, aangevoerd door een strijdlustige halfnaakte vrouwenfiguur met het vaandel in haar hand. Zij verpersoonlijkte het strijdbare vaderland. In de achtergrond was een fabrieksgebouw van de Puntfabriek afgebeeld. Rechts onderaan waren Belgische soldaten met bajonetten weergegeven. Het bronzen laagrelief was misschien een ontwerp van Carl De Cock, de beeldhouwer die ook het Gentse stedelijke herdenkingsmonument op de Westerbeegraafplaats ontwierp. Onder de bronzen plaquette stonden de namen van de gesneuvelden onder de tweetalige hoofding *Aux héros de/Aan de helden der CLOUTERIE ET TREFILIERIE DES FLANDRES Morts pour la patrie/Gesneuveld voor het vaderland*. Achtereenvolgens volgden de namen, sterfdata en overlijdensplaatsen van een 25-tal militairen en een

tweetal opgeëisten in vergulde letters. Het stenen monument werd geflankeerd door twee vlaggenmasten.

Na de Tweede Wereldoorlog werden aan het monument twee 'zijvleugels' toegevoegd zodat een soort stenen opengeplooid retabel ontstond. Op het linkerpaneel stonden de omgekomen politieke gevangenen en burgerslachtoffers en op het rechterpaneel de gesneuvelde militairen. De traditionele novemberstoet van de gemeente Gentbrugge passeerde jaarlijks langs dit monument om hulde te betonen aan de gesneuvelden. De stoet trok door de fabriek via de twee fabriekspoorten aan de zijde van de Kerkstraat. Deze jaarlijkse hulde raakte in de tweede helft van de twintigste eeuw in de vergetelheid. Het gedenkteken zelf verdween bij de reconversie van de site in het begin van deze eeuw.

In de decennia na de wereldoorlogen werden de industriële activiteiten in de Puntfabriek met wisselend succes verdergezet, tot in 1993 de boeken

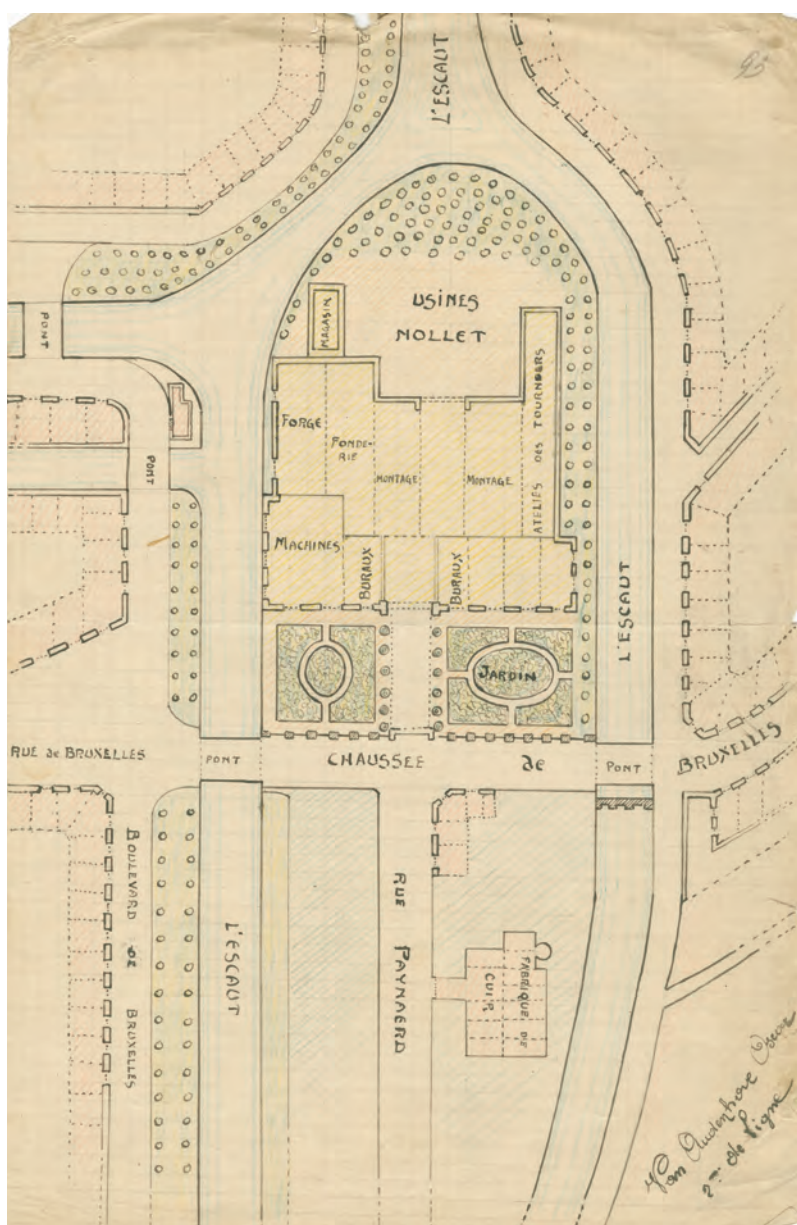
Het oorlogsmonument stond tegen de muur van de Arbed-fabriek aan de Kerkstraat, foto Ghislain Mineur

definitief werden neergelegd. De fabriek werd ontmanteld en na ruim 150 jaar kwam er zo een eind aan het bedrijf, al verdween de fabriek niet helemaal uit het straatbeeld. De terreinen waarop de verlaten oude gebouwen van de Puntfabriek stonden werden gesaneerd en de buurt werd nieuw leven ingeblazen, onder meer met de komst van De Zwarte Doos (2005), waar de teams van Stadsarcheologie en Stadsarchief dagelijks bouwen aan het (historisch) kenniscentrum van de Stad Gent. De begrippen *Puntfabriek* en *Arbedsite* blijven echter in de herinnering van vele Gentenaars verder leven.

Tim De Doncker en Pieter-Jan Lachaert
Stadsarchief Gent

Gent on war files

14 augustus 1915, paragraaf 12 van het dagelijks order nr. 362 van de Derde Sectie van de Generale Staf in het Groot Hoofdkwartier van het Belgische leger: “Les militaires qui pourraient donner des indications précises sur les dispositions des bâtiments formant l’arsenal (chemin de fer) de Gentbrugge, les établissements Minerva, Keukelaere, Nobel, Nollet et Carels à Gand sont priés de se faire connaître au G.Q.G.”

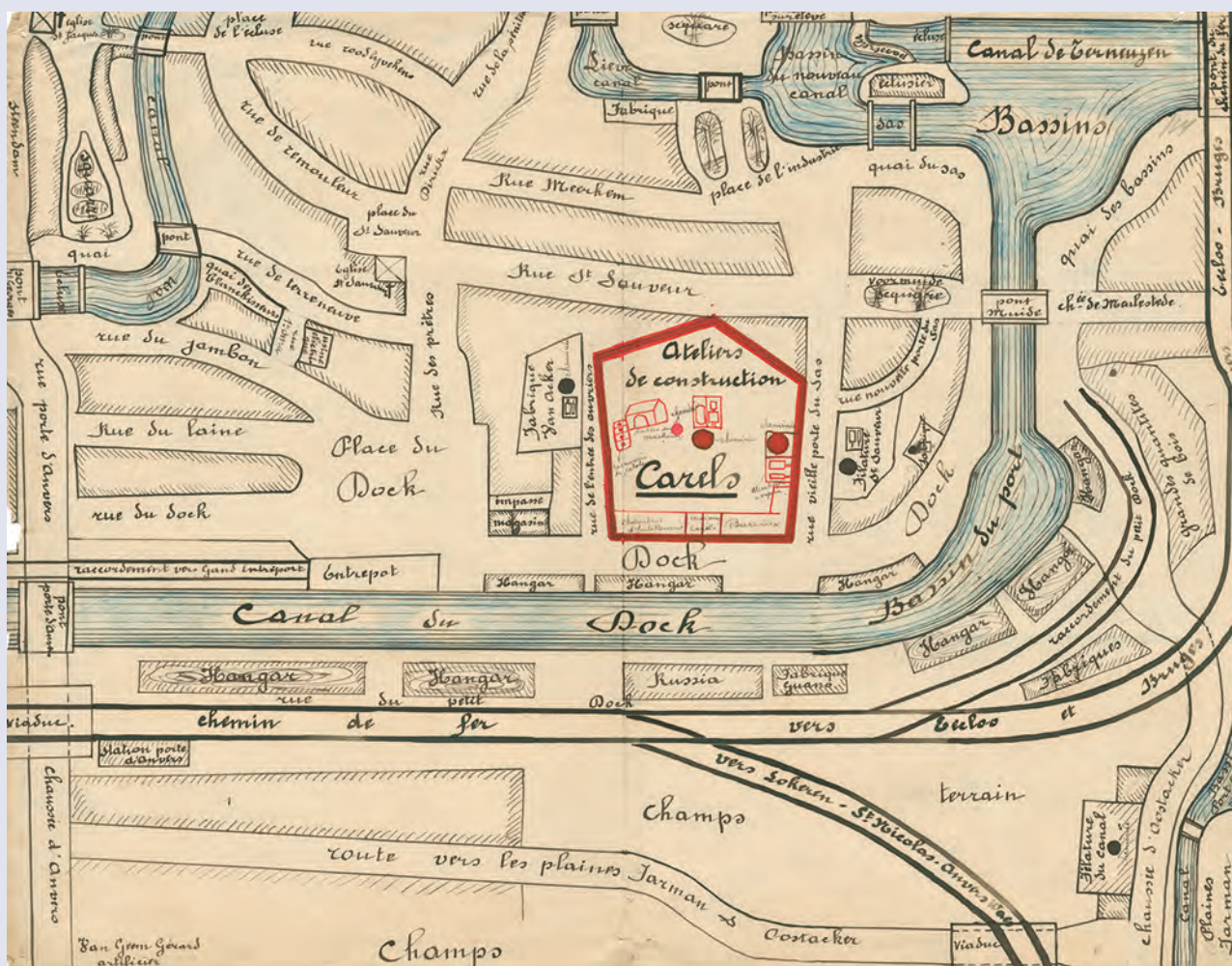
Plattegrond van de fabriek van machinebouwer C. Nolet aan de Keizerpoort te Gent, tekening door Oscar Van Audenhove, 2de linieregiment, 1915 (Brussel, Koninklijk Legermuseum, archief 2de Sectie, nr. 5836).

De Generale Staf van het Belgische leger wou informatie inwinnen over een aantal grote en vooral Gentse industriële locaties om die, als bleek dat ze ingeschakeld waren in de Duitse oorlogsindustrie, te laten bombarderen vanuit de lucht. Via de Derde Sectie (bevoegd voor het personeel en het materiaal voor het leger) van de Generale Staf, kwam het dossier bij de Tweede Sectie (bevoegd voor het vergaren en verwerken van inlichtingen over de vijand) terecht, die de nodige informatie ook doorspeelde aan het Britse leger. Nu wordt het dossier bewaard in het Koninklijk Legermuseum te Brussel (Archief Tweede Sectie van de Generale Staf, inventarisnummer 5836).

Het order kende een grote respons. Tal van eenheden actief in de frontlinies en eenheden van dienst in het achterland dienden staten in van manschappen die bij het uitbreken van de oorlog in deze fabrieken werkten of er vroeger tewerkgesteld waren. Deze opsommingen bevatten de namen van de militairen, hun rang, eenheid en dikwijls ook hun vroegere functie in de betreffende fabrieken. Sommige militairen meldden zich zelfs als vrijwilliger aan om als begeleider mee te vliegen tijdens eventuele aanvallen.

Maar het bleef niet bij namenlijsten alleen. Nogal wat militairen lieten hun tekenkunsten de vrije loop en stuurden schetsen mee van de Gentse industriële vestigingen: de ene ruw en bot, de andere gesofisticeerd met zin voor detail én artistiek gevoel.

Dit alles kwam ook Carels ter ore. In een brief gericht aan de minister van Oorlog liet hij weten dat zijn fabriek in Gent in geen geval de Duitse oorlogsindustrie diende. Integendeel: Carels had dit geweigerd waarna een deel van het machinepark naar Duitsland werd versast, hijzelf naar Parijs moest vluchten en de directeur van de fabricage-afdeling door de Duitsers gevangen werd gezet. Een lucht-aanval zou de economische schade alleen maar groter maken. Later in de oorlog zal Gent toch een doelwit worden van luchtbombardementen.

Plattegrond van de fabriek van stoomtuigenbouwer Carels aan Dok-Noord, tekening door Gérard Van Geem, springstofspecialist en destijds verbonden aan de school voor pyrotechniek te Le Havre, 1915. Vóór de oorlog was hij zes jaar tewerkgesteld bij Carels (Brussel, Koninklijk Legermuseum, archief 2de Sectie, nr. 5836).

Het staat buiten kijf dat deze staten en tekeningen een bijzondere bron voor de studie van het Gentse industriële verleden vormen. De staten lenen zich immers prima voor een kleine prosopografische studie en de schetsen kunnen de inplanting van de industrie en de functie van gebouwen verduidelijken.

En er is meer, want het archief van de Tweede Sectie bevat tal van stukken betreffende de Duitse aanwezigheid in het Gentse tijdens de Eerste Wereldoorlog. Via bijvoorbeeld de dagdossiers in de serie inlichtingen over de vijand kan men, met de nodige

historische kritiek, onder meer de evolutie van de bouw van de vliegvelden en diverse militaire installaties in en rond Gent volgen, de aanwezigheid van troepen in de stad nagaan en andere Duitse militaire activiteit in de Arteveldestad reconstrueren. Een bijzondere bron en nog amper geconsulteerd: het Le-germuseum heet u dan ook van harte welkom!

Erik Janssen
Koninklijk Museum van het Leger en de
Krijgsgeschiedenis

De deportatie van Gentse arbeiders tijdens de Eerste Wereldoorlog

Van zodra de Duitse bezetter het bestuur van België overnam, legde hij beslag op alle economische middelen van het land. Het ene bedrijf na het andere sloot de deuren en de werkloosheid bereikte een recordniveau: 500.000 tot 650.000 werknemers – ongeveer een derde van de beroepsbevolking – verloren hun job tijdens de eerste maanden van de oorlog.

Tegelijkertijd liep de korte oorlog die op de militaire hoofdkwartieren was uitgetekend, vast in een langdurig conflict. Duitsland kampte met een nijpend tekort aan arbeidskrachten, terwijl België over een grote, direct inzetbare arbeidsreserve beschikte. Daarom beslisten de Duitse autoriteiten in oktober 1916 om de Belgische beroepsbevolking massaal te deporteren. Ook Gentenaars werden onder dwang ingelijfd in *Zivilarbeiter Bataillone* (ZAB) en naar het *Etappengebiet* (het bevoorradingsgebied achter

het front) in Vlaanderen of Frankrijk weggevoerd. Tussen oktober 1916 en het einde van de oorlog in november 1918 werden naar schatting 11.782 personen uit Groot-Gent opgeëist, waarvan 5978 uit de stad Gent. Ondanks de talloze protesten en de acties van de *Lokale Commissie tot Hulp en Onderstand aan Opgeëischten* zouden 333 weggevoerden hun deportatie niet overleven.

Antoon Alexandre behoorde tot de opgeëisten van 12 oktober 1916. Hij werd opgenomen in de derde Compagnie van het ZAB nr. 4, onder het stamboeknummer 2338. Deze ZAB had het Franse Hirson als standplaats, maar Antoon moest voor de Duitsers aan spoorlijnen in Chevennes, nabij Saint-Quentin, werken. De arbeids- en leefomstandigheden waren er barslecht. De dwangarbeiders kregen te weinig eten, hadden onvoldoende warme kledij en werden slecht behandeld tijdens de koude winter van 1916-1917. Na 129 dagen opeising leed Antoon aan winterhanden en bevroren voeten. Hij werd eerst ter plaatse gehospitaliseerd en keerde dan op 17 februari 1917 terug naar Gent, waar in mei van dat jaar twee van zijn vingers werden afgezet. Niettemin moest hij van juni tot december 1917 opnieuw als dwangarbeider voor de Duitsers werken.

Informatie over de gedeporteerden van 1914-1918 vindt men in verschillende archiefbestanden. Zo bewaart het Algemeen Rijksarchief in het archief van de *Hoofdcommissie van Weggevoerden* zo'n 30.000 formulieren die na de oorlog door de gedeporteerden zijn ingevuld met het oog op de versoepeling van de toenmalige wetgeving inzake schadevergoeding. Het archief van de *Commissie tot Onderzoek van de Schendingen van het Volkenrecht* bevat lijsten van gedeporteerden voor elke Belgische gemeente. Vermeldenswaard is ook het archief van Jacques Pirenne, dat ongeveer 50.000 individuele dossiers bevat. De Dienst voor Oorlogsslachtoffers ten slotte bewaart de dossiers ingediend door de burgerlijke slachtoffers, waaronder de weggevoerden, met het oog op hun vergoeding door Rechtbanken en Gerechtshoven van Oorlogsschade. Al deze archieven helpen om het parcours van weggevoerden zoals Antoon Alexandre in kaart te brengen.

Fiche van Antoon Alexandre, in: *Opgeëischten van Gent. De Barbaarsche behandelingen der Duitschers* (Verzamelingen van bewijzen gedurende de bezetting opgemaakt), Gent, 1919, p. 10. (SAG_BIB_GSA2_HH90)

Arnaud Charon
Algemeen Rijksarchief en ULB

De Gentse textielindustrie tijdens de Eerste Wereldoorlog

In 1913 vierde de Gentse textielindustrie nog zijn succes in het 'Palais de la Mode et des Industries Textiles' op de Wereldtentoonstelling. Amper een jaar later werd Gent bezet door de snel oprukkende Duitse legermacht.

De blokkering van de havens stelde de Gentse textiel fabrieken meteen voor grote problemen. Katoen werd immers geïmporteerd en ook vlas werd in grote hoeveelheden uit Rusland aangevoerd (niettegenstaande er in eigen land veel vlas van goede kwaliteit werd geproduceerd). Engeland werd nog bereid gevonden om grondstoffen uit te voeren naar België, op voorwaarde dat ze uitsluitend voor de Belgische bevolking werden gebruikt. Maar daar ging het Duitse legerbestuur uiteraard niet mee akkoord. Bovendien produceerde de textielindustrie vooral voor de export. Waar konden de fabrieken hun producten nog kwijt?

In 1914 werden heel wat voorraden in beslag genomen door de Duitse bezetter. Zowel afgewerkte weefsels als grondstoffen werden aangeslagen (waaronder zo'n 65.000 balen katoen en ongeveer 4300 ton katoendraad). In 1915 werd in Gent – de enige plaats waar toen nog vlas te vinden was – nog eens zo'n 6000 ton vlas gevorderd. Door de inbeslagname van de katoenvoorraden konden de fabrieken in het beste geval nog op een derde van hun capaciteit draaien. De werkuren werden beperkt tot 24 uren per week. In 1916 lagen de meeste fabrieken zelfs stil.

OORLOGSSCHADE

Slechts enkele fabrieken werden beschadigd door het oorlogsgeweld. Zo werden de spinzalen van *La Nouvelle Orléans* bij een bombardement gedeeltelijk vernield. De ergste schade werd echter aangericht door de systematische ontmanteling van de Belgische industrie. Het begon kleinschalig met het opheffen van werktuigmachines, gereedschap en drijfriemen en later ook van metalen zoals lood en koper (die onder andere voor de munitieproductie waren bestemd). Vanaf 1917 werd een tandje hoger geschakeld. Zo werden in de katoenspinnerij *La Louisiane* alle elektrische installaties, garens en resterende grondstoffen meegenomen. Ook bij de

grote vlasspinnerij *La Lys* werd bedreigd om het hele machinepark te ontmantelen en te verschromen. Dit soort opgelegde taken werd vaak uitgevoerd door soldaten die zelf heel wat ervaring in de textielsector hadden.

*Een werkhal in de Filature Nouvelle Orléans.
De foto maakt deel uit van een schenking van de familie Brasseur.
Robert Brasseur schreef een beknopte bedrijfsgeschiedenis
(tot 1954) van de Filature Nouvelle Orléans.
(SAG_PA_96)*

Na de oorlog konden de weverijen het werk snel hernemen. De spinnerijen stonden er echter heel wat slechter voor. Van de ongeveer 1.600.000 spindelen van vóór de oorlog bleven er nadien minder dan de helft over. Om de spinnerijen opnieuw operationeel te maken, waren zware investeringen nodig. Dit verklaart deels waarom in 1919, onder impuls van enkele grote namen uit de Gentse textielsector, een zestal spinnerijen in en rond Gent werden samengevoegd in de *Union Cotonnière*, het begin van de latere UCO.

Robin Debo
ETWIE

ETWIE
Expertisecentrum voor Technisch,
Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed

Pionier

In een nummer van @rchieflink waarin enkele bronnen voor de geschiedenis van de Gentse industrie tijdens de Eerste Wereldoorlog aan bod komen, vinden we het passend om hulde te brengen aan Dr. Hilda Coppejans-Desmedt (1924-2014), ere-departementshoofd van het Rijksarchief. Als historica, als docent en als archivaris was zij bekend om haar passie voor economische geschiedenis en bedrijfsarchieven. Op dat vlak verrichtte zij baanbrekend werk. Haar geboortestad Gent nam een cruciale plaats in haar werk in. Zij richtte zich vooral op de periode 1750-1850, waarin Gent zich (opnieuw) tot een belangrijk textielcentrum ontwikkelde.

*Foto Rosette Asaerts-Corthouts, in Actief in Archief: huldeboek Hilda Coppejans-Desmedt, 1989.
(SAG_BIB_GSA1_P223)*

Haar naslagwerk over de gegoede burgerij in de achttiende eeuw (1952), haar doctoraatsthesis aan de Universiteit Gent over het mechaniseringsproces van de Gentse katoennijverheid (1958) en haar overzicht van de bedrijfsarchieven in het Gentse Stadsarchief (1971) op basis van de fondsen Voortman en de Hemptinne zijn maar enkele van de tientallen referentiewerken die Dr. Hilda Coppejans-Desmedt voor vorsers en belangstellenden naliet. Haar pionierswerk werd in 1998 bekroond met de Cultuurprijs van de Stad Gent.

Marie Christine Laleman
Stadsarcheologie Gent en Stadsarchief Gent

Inhoud

- 1 De Puntfabriek te Gentbrugge als lieu de mémoire van de Eerste Wereldoorlog
- 4 Gent on war files
- 6 De deportatie van Gentse arbeiders tijdens de Eerste Wereldoorlog
- 7 De Gentse textielindustrie tijdens de Eerste Wereldoorlog
- 8 Pionier

Colofon

@rchieflink is de driemaandelijks nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files (GOF), de vriendenkring van het Stadsarchief Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage van de vzw: 20 euro individuele leden, 25 euro gezin, 35 euro steunende leden en 250 euro ereleden.

Een los nummer kost 5 euro.

Rekeningnummer:

IBAN: BE31 0003 2520 7755 BIC: BPOTBEB1

Contactgegevens GOF

De Zwarte Doos, Stadsarchief Gent
Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge
Tel. (09) 266 57 60
E-mail: stadsarchief@gent.be
E-mail: gentonfiles@gmail.com
Web: www.gentonfiles.be

Coördinatie en eindredactie

Guy Dupont, Pieter-Jan Lachaert,
Marie Christine Laleman, Valérie Meillander,
Piet Veldeman

Foto's en illustraties

Rosette Asaerts-Corthouts, Storm Calle, Erik Janssen,
SDMG

Ontwerp logo

Erika Vanderstockt

Verantwoordelijke uitgever

Piet Veldeman, Ooistraat 10, 9041 Oostakker

Vormgeving

Candace Verbeke

Druk

NV Drukkerij Verbeke, Gent

ISSN - nummer: 1376-2966